

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Onvphrii Panvinii Veronensis Fratris Eremitae
Augustiniani. De Praecipvis Urbis Romae
sanctioribusq[ue] basilicis, quas Septem ecclesias uulgo
uocant, Liber**

Panvinio, Onofrio

Romae, 1570

De ecclesia S. Sebastiani.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11316

De III. Ecclesia s. Sebastiani.

Vis eam quæ nunc superest s. Sebastiani basilicam condiderit, adhuc certo inuenire non potui. Eam tamen antiquissimã, & ante mille & ducetos annos excitatã, testimonio sunt duæ lapideæ tabulæ. Quarum alteram ibidem locauit s. Damasus papa. In altera mentio est Innocentis papæ primi, sic
 Temporibus sancti
 Innocentij episcopi
 Proclinus & Ursus presbb
 Tituli Byzanti
 Sancto martyri
 Sebastiano ex uoto fecerunt.

Quo fit, ut putem Constantini temporibus & ipsam extructã fuisse supra toto terrarũ orbe uenerabile s. Callisti papæ cœmeterium, præsertim quum parietes qui eã ambiunt, antiquæ gentilium fabricæ inseruirent, & ut opinor, militaris statio ibidem esset. Ceterum uenerabilis hæc ecclesia nobilissimo (ut dixi) s. Callisti cœmeterio imposita est, uia Appia ad secundum ab Vrbe lapidem, eodem cœmeterio & catatumbis insignis, de quibus primum breui, mox de ipsa basilica dicamus.

Cœmeterium igitur uetus, quod postea a sancto Callisto papa amplificatum, ex eius nomine Callisti appellatum est, multa sanctorum Pontificum Romanorum

manorum

manorum, & aliorum martyrum corpora aliquando
continuit. Nunc ijs oibus spoliatum est. Sepulta in eo
fuere XIII. corpora sanctorum Pontificum Romano-
rum, scilicet, Aniceti, Soteris, Pontiani, Antheri, Fabia-
ni, Cornelij, Lucij, Stephani, Xysti II. Dionysij, Euty-
chiani, Caij, Eusebij, & Miltiadis. Item sanctorum Seba-
stiani, Cæcilie, Tertullini presbyteri, Nemesij diaconi,
Lucillæ filie eius, & aliorum innumerabilium sacerdo-
rum, & martyrum. De hoc cœmeterio loqui puto Pru-
dentium poetam Christianum in carmine ad Valerianū
Aquileiensem episcopum, de passione s. Hippolyti epi-
scopi Portuensis & martyris, ubi ita ait:

Innumeros cineres sanctorum Romula in Vrbe
Vidimus o Christi Valeriane sacer
Incisos tumulis titulos, si singula quæris
Nomina, difficile est ut replicare queam,
Tantos iustorum populos furor impius hausit
Quum coleret patrios Troia Roma deos.
Plurima literulis signata sepulchra loquuntur
Martyris aut nomen aut epigramma aliquot.
Sunt & muta, tamen tacitas claudencia tumbas
Marmora, quæ solum significant numerum.
Quanta uirum iaceant congestis corpora aceruis
Nosse licet, quorum nomina nulla legas.
Sexaginta illic defossas mole sub una
Reliquias memini me didicisse hominum,
Quorum solus habet comperta uocabula Christus.
Vepote quos propria iunxit amicitia.
Hæc dum lustro oculis, & sicubi forte latentes,
Rerum apices ueterum per monumenta sequor:

Inuenio Hippolytum, qui quondam schisma Nouati

Presbyter attigerat nostra sequenda negans.

Usque ad martyriū prouectum insigne tulisse

Lucida sanguinei præmia supplicij.

Damasus papa: Hic fecit (inquit) aliud cœmeteriū uia Appia, ubi multi sacerdotes, & martyres requiescunt, quod appellatur usque in hodiernum diem Cœmeterium Callisti. In eo cœmeterio erant Catacumbæ, ubi aliquando iacuerunt corpora sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, & aliorum multorum sanctorum, de quibus ita scribit Damasus papa: Sanctus Cornelius papa rogatus a quadam matrona Lucina nomine, corpora beatorum Petri & Pauli, de Catacumbis leuauit noctu: primum quidem corpus beati Pauli beata Lucina posuit in prædio suo uia Ostiensi, ad latus ubi decollatus est. Beati uero Petri corpus accepit beatus Cornelius Episcopus, & posuit iuxta locum ubi Crucifixus est, inter corpora sanctorum episcoporum, in templo Apollinis, in monte Aureo, in Vaticano, Palatij Neronei in, III. Kal. Iulij. Bibliothecarius in uita Damasi Papæ: hic dedicauit Platoniam in Catacumbis, ubi corpora sanctorum Apostolorum Petri & Pauli iacuerunt, quam uersibus ornauit. Bedæ in libro de ratione temporum. Xystus III. Papa fecit Platoniam in cœmeterio Callisti uia Appia, ubi nomina episcoporum & martyrum scripsit. Ea commemorans s. Gregorius Papa registri libro III. epistola xxx. ad Constantinam Augustam, De corporibus uero beatorum Apostolorum quid ego dicturus sum? dum constat, quia eo tempore, quo passi sunt, ex Oriente fideles uenerunt, qui eorum corpora

pora

pora sicuti civium suorum repeterent. Quæ ducta usque ad secundum Urbis miliarium, usque ad locum qui dicitur ad Catatumbas, collocata sunt: sed dum ea deinde leuare omnis eorum multitudo cōueniens niteretur, ita eos vis tonitruï atque fulguris nimio impetu terruit, atque dispersit, ut talia denuo nullatenus attentare præsumerent. Tunc autem exeuntes Romam, eorum corpora, qui hoc ex domini pietate meruerunt, leuauerunt, & in locis ubi sunt condita, posuerunt. Et paulo supra: Corpora sanctorum Petri & Pauli apostolorum, tantis in ecclesiis suis corruscant miraculis, atque terroribus, ut neque ad orandum, sine magno illuc timore possit accedi.

Catacumbæ porro, siue Catatumbæ, est uetustissimum Christianorum, persecutionum tempore, sacellū, in antiquo cuiuspiā nobilis familiæ Romanæ sepulchri hypogeo, a s. Callisto papa fabricatum, quando is corpora apostolorum Petri & Pauli transtulit, & cœmeterium de suo nomine extruxit uel refecit. Catatubarum forma est circularis, cum fornice testudineata, ad quas triginta gradibus descenditur. Habēt quattuor spiracula, lumē desuper admittentia, cū sepulchris XIIII. circa locatis. Eo loci adhuc supersunt augustissimæ antiquitatis uestigia. Ibi adhuc est amplum et uetustissimam antiquitatem referens marmoreum altare, sub quo corpora Apostolorum iacuerunt, in quo Romani pontifices martyres missas celebrabant. Ibi in medio adhuc e rudi marmore humilis & simplicissimus extat sanctissimorum illorum pontificum Callisti, Urbani, Pontiani, Antheri, Fabiani, Cornelij martyrū episcopalis thronus,

nus, ibi extant adhuc clericorum S. R. E. circumcirca
 latentia sedilia: ibi extant meniana, siue podia paulo ab-
 tiora, quibus ob loci angustiam plebs fidelis sacris my-
 sterijs astabat: ibi demum extant in circuitu martyrum
 sepulchra, quorum sacrosancta erat memoria, tumba-
 rum more facta, & simplicibus aliquot gypseis emblema-
 tibus ornata, non sine ueneratione uisenda, osculanda,
 adoranda. atque haecenus de caratumbis. Nunc reli-
 qua quae de caemeterio Callisti constituimus, asseramus:
 in cuius initio est altare, sub quo iacet corpus s. Seba-
 stiani, infra uero in alio altari corpus s. Lucinae matro-
 nae Romanae: ad quae per scalam est descensus. Hoc alta-
 re consecrauit Honorius papa III. ut tabella ibidem po-
 sita docet sic: Anno incarnationis Dominicae MCC-
 XV III. dedicatum est hoc altare a papa Honorio III.
 assistentibus sibi quam plurimis sanctae sedis Apostolicae p-
 latis, in honore s. Sebastiani martyris. In quo reconditae
 sunt infra scriptae reliquiae. Primo corpus s. Sebastiani
 martyris, sociorumque eius. Reliquiae apostolorum Petri & Pau-
 li, Iacobi fratris domini, Philippi, & Matthiae apostolorum,
 sanctorum Fabiani, Stephani, Marci, & Damasi pontificum,
 Valeriani & Demetrii martyrum, Lucinae, & Barbarae uir-
 ginis. Alterum uero minus altare, quod respicit ad introitum ec-
 clesiae uersus orientem, consecratum fuit xij. die Nouemb. a s. Cor-
 nelio papa rogatus s. Lucinae, quae postmodum corpus s. Seba-
 stiani in alio praedicto altari, quod est in eadem structura, sepeluit.
 Hoc loco multae sunt indulgentiae, a Romanis summis
 pontificibus concessae. Hinc in subterraneam cryptam, in qua san-
 ctorum martyrum corpora in loculis in topheo excavatis sepe
 liebantur, aditus est. Quam ego aliquoties ingressus, cuncta

98. O. N. V. P. H. R. I. V. S. P. A. N. V. I. N.

attente perlustrari. Visuntur sub terra sacella aliquot,
 & quibus cryptæ diuersæ exeunt. Totius huius cœmete-
 rij exitus, est per portam aliam, quæ mediæ ecclesiæ pa-
 rieti inest, cui suprascripti sunt hi uersiculi.

Visitet hic pia mens sanctorum iusta frequenter
 In Christo quorum gloria perpes erit.

Leo magnus papa fecit basilicam beato Cornelio pa-
 pæ & martyri, iuxta cœmeterium Callisti uia Appia,
 ita Bibliothecarius. Adhuc circa ecclesiam s. Sebastia-
 ni, & illud cœmeterium supersunt multa uetusta ædifi-
 ciorum uestigia, quæ Christianorum ex eorum forma
 fuisse uidentur, partim ex nouo constructa, partim ex
 uetustis gentilium fabricis & sepulchris, in Christiano-
 norum usum conuersa. Nam præter Leonem papam,
 Damasum quoque basilicam ibidem exædificasse, au-
 ctor est idem Bibliothecarius.

Basilica s. Sebastiani in uetustissimo Romanorū eth-
 nicorum ædificio (ut supra dixi) constructa, uestibu-
 lum ante se, intus uero aliquot altaria habet. In maio-
 ri (quod sanctissimam Eucharistiam continet) sepul-
 tum est corpus s. Stephani papæ & martyris, in hoc
 cœmeterio occisi. In eadem ecclesia conditum fuisse cor-
 pus s. Eutychij martyris, testatur hoc epigramma parie-
 ti affixum, a s. Damaso papa editum,

Eutychius martyr crudelia iussa tyranni
 Carnificumque uias, pariter tunc mille nocendi
 Vincere quod potuit, monstrante gloria Christi
 Carceris inluuie sequitur noua pœna per artus
 Testarum fragmenta parant, ne somnus adiret
 Bis seni transiere dies, alimenta negantur,

Mittitur

Mittitur in barathrum sanctus lauat omnia sanguis
 Vulnera quæ intulerat mortis metuenda potestas
 Nocte soporifera turbanti insomnia mentem
 Ostendit latebra insontis quæ membra tenerent,
 Quæritur, inuentus colitur, fouet, omnia præstat,
 Expressit Damafus, meritum uenerare sepulchrum

In media ecclesia fuit olim altare reliquiarum, quod
 ante aliquot annos loco illo motum, leua basilicæ parie-
 ti appositum est. In quo eiusmodi reliquie reconditæ ue-
 nerantur. Tabula marmorea cum uestigijs pedum D. N.
 Iesu Christi, quando apparuit s. Petro. Vna de spinis
 Coronæ qua fuit coronatus D. N. Iesus Christus. Reli-
 quie s. Petri apostoli, scilicet digitus, dens, costæ pars,
 & alia quædam. Dens s. Pauli apostoli, Brachij s. An-
 dreæ apostoli frustum. Caput & brachium s. Fabiani
 papæ & martyris. Capita sanctorum Callisti, & Ste-
 phani pontificum: item, capita sanctorum Nerei, A-
 chillei, Acoristi, Valentinæ, & Lucinæ martyrum.
 Brachium s. Sebastiani. Columna quo alligatus fuit dum
 sagittaretur. Ferrum unius sagittæ in eum iaculatæ.
 Reliquie aliæ s. Fabiani papæ Sebastiani martyris, Ste-
 phani papæ, Acoristi martyris. Calix plumbeus cum
 cinere & ossibus s. Fabiani.

In hac basilica sunt quinque altaria priuilegijs &
 multis indulgentiarum remissionibus ornata. Tria, de
 quibus supra diximus, Maius s. Sebastiani, & reliquia
 rû, itē duo alia s. Crucifixi, & s. Fabiã papæ & martyris.

Sunt in hac basilica maximæ indulgentiæ & remis-
 siones peccatorum, ut ex scriptis tabellis apparet. Et
 primo ad altare s. Sebastiani, sic. In isto loco promissio

100 ONVPHRIVS PANVIN.

uera est, & peccatorum remissio, splendor, lux perpetua, & sine fine letitia, quam promeruit s. Christi martyr Sebastianus.

Supra ostium cœmeterij Callisti, sic: Hoc est cœmeterium s. Callisti papæ & martyris inclyti. Quicumq; illud contritus & confessus ingressus fuerit, plenam remissionem omnium peccatorum suorum obtinebit, per merita gloriosa multorum millium sanctorum martyrum, quorum ibi corpora in pace sepulta sunt: qui omnes ex magna tribulatione uenerunt, & ut hæredes fierent in domo domini, mortis supplicium pro Christi nomine pertulerunt.

Singulis diebus Dominicis mensis Maij, & die sanctorum Fabiani, & Sebastiani, magnæ in hac ecclesia sunt remissiones & indulgentiæ peccatorum.

Hæc ecclesia antiquitus per clericos, postea per monachos culta fuit. Alexander III. papa concessit Ioanni Diacono Cardinali, Priori & Fratribus Canonicis regularibus diaconicæ s. Mariæ Nouæ, hanc s. Sebastiani ecclesiam cum redditibus suis. Quam postea anno MCLXVII. D. Hieronymus diaconus Cardinalis s. Mariæ Nouæ, consentiente Hugone Priore eiusdem monasterij, donauit congregationi Cisterciensi cum suis redditibus, præter uineas positas extra portam Appiã in loco qui dicitur s. Apollinaris, Antoniana, & Montis Albini, cum censu duarum librarum thuris in Assumptione B. Mariæ Virginis. Quam ad huc fratres Cistercienses, ad paucos tamen in ea redacti, tenent cum suo abbate, omnium certe orbis ecclesiarum deuotissima.

Pre-

Precandi formula.

Ad altare Maius ante sanctissimum Sacramentū. Pa-
 ter noster. Ave Maria. III. Psalmus penitentialis.
 Domine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua
 corripas me. Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi, &
 confirmasti super me manum tuam. Non est sanitas in
 carne mea a facie iræ tuæ, non est pax ossibus meis a fa-
 cie peccatorum meorum. Quoniam iniquitates meæ su-
 pergressæ sunt caput meum, & sicut onus graue graua-
 tæ sunt super me. Putruerunt & corruptæ sunt cicatri-
 ces meæ, a facie insipientiæ meæ. Miser factus sum, &
 curuatus sum usque in finem, tota die contristatus ingre-
 diebar. Quoniã lumbi mei impleti sunt illusionibus, &
 non est sanitas in carne mea. Afflictus sum, & humilia-
 tus sum nimis, rugiebam a gemitu cordis mei. Domi-
 ne ante te omne desiderium meum, & gemitus meus a
 te non est absconditus. Cor meum conturbatum est in
 me: dereliquit me uirtus mea, & lumen oculorum meo-
 rum, & ipsum non est mecum. Amici mei & proximi
 mei aduersum me appropinquauerunt, & steterunt.
 Et qui iuxta me erant, de longe steterunt: & uim fa-
 ciebant qui quærebant animam meam. Et qui inqui-
 rebant mala mihi, locuti sunt uanitates: & dolos to-
 ta die meditabantur. Ego autem tanquam surdus
 non audiebam, & sicut mutus non aperiens os sum.
 Et factus sum sicut homo non audiens: & non
 habens in ore suo redargutiones. Quoniam in te
 domine speraui: tu exaudies me domine Deus me-
 us. Quia dixi, ne quando supergaudeant mihi

G } inimicis

inimici mei: & dum commouentur pedes mei, super me magna locuti sunt. Quoniam ego in flagella paratus sum: & dolor meus in conspectu meo semper. Quoniam iniquitatem meam annuntiabo: & cogitabo pro peccato meo. Inimici autem mei uiuunt, & confirmati sunt super me: & multiplicati sunt qui oderunt me inique. Qui retribuunt mala pro bonis, detraebant mihi, quoniam sequebar bonitatem. Ne derelinquas me domine deus meus, ne discesseris a me. Intende in adiutorium meum, domine salutis meæ. Gloria patri & filio, &c. Oratio. Omnis dati optimi, & omnis doni perfecti liberalissime largitor misericors Deus, qui eleemosynarum largitiones utriusque testamenti tabula commendaſti: inclina cor noſtrum in teſtimonia tua, & non in auaritiã, & da nobis temporalia pro nomine tuo libentiſſime tribuere: & cupiditatem, quæ radix omnium malorum eſt, a cordibus noſtris radicitus euel-
lere, aliena non appetere, propria pro te non ex triſtitia, ſed læta manu largiri, ſic ui hilares datores a te diligere mereamur, qui in Trinitate perfecta uiuis & regnas Deus, per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

Ad altare Catatumbarum. Pater noſter. Ave Maria. Antiphona, Gaudent in cælis animæ Sanctorum, qui Chriſti ueſtigia ſunt ſecuti: & quia pro eius amore ſanguinem ſuum fuderunt, ideo cum Chriſto exultant ſine fine. Verſ. Orate pro nobis ſancti dei martyres. Reſp. Ut digni efficiamur promiſſionibus Chriſti. Oratio. Infirmi-
tatem noſtram, quaſimus, Domine, propitiuſ
reſpice, & mala omnia, quæ iuſte meremur, ſanctorum
Pontificum, & Martyrum, quorum memoriam hic co-
limus,

limus, intercessionibus propitiatus auerte. Per dominum nostrum Iesum Christum.

Ad altare s. Sebastiani ad ostium cryptæ cœmeterij Callisti. Pater noster. Ave Maria. Antiphona. Viri sancti gloriosum sanguinem fuderunt pro domino, amauerunt Christum in uita sua, imitati sunt eum in morte sua, & ideo coronas triumphales meruerunt. Vers. Isti sunt qui uenerunt ex magna tribulatione. Resp. Et lauerunt stolas suas in sanguine agni. Oratio. Deus, qui B. Sebastianum martyrem tuum ita in tua fide & dilectione solidasti, ut nullis tormentis a tua cultura potuerit reuocari: da nobis eius intercessionibus in tribulatione auxilium, in persecutione solatium, contra omnes diabolicas insidias munimen, ut bonis operibus abundantes æternæ beatitudinis præmia consequi mereamur. Per Christum dominum.

Ad altare reliquiarum. Pater noster. Ave Maria. Oratio. Deus, qui nos concedis sanctorum martyrum tuorum suffragiis adiuuari, da nobis in æterna beatitudine, de eorum societate gaudere. Per Christum dominum nostrum. Amen. Ad aliud altare Crucifixi. Pater noster. & Ave Maria.

De sacello, Domine quo uadis, uocato.

Athanasius Alexandrinus episcopus, uir egregiæ sanctitatis & doctrinæ, in apologia de fuga sua scribit, S. Petrum apostolum audisse a Domino quòd oporteret se Romam conferre: itaque profectiorem illam non recusasse, sed prompto atque alacri animo ad eam Urbem profectum, libenter ac fortiter pro Christi confessione martyrium pertulisse. Conuenit cum Athanasio Am-